

Prof. dr Saša Mijalković,
Kriminalističko-policijska akademija, Beograd.

Doc. dr Goran Bošković,
Kriminalističko-policijska akademija, Beograd.

Prof. dr Željko Nikač,
Kriminalističko-policijska akademija, Beograd.

Originalni naučni rad

UDK: 341.4 343.9.02

MEĐUNARODNOPRAVNI NAPORI U SPREČAVANJU FINANSIRANJA TERORIZMA „PRLJAVIM NOVCEM“

Savremene terorističke organizacije i njihove aktivnosti su najčešće podržane sredstvima nelegalnog porekla, koja su neretko proistekla iz kriminalnih aktivnosti. Osim toga, u manjem obimu se finansiraju i sredstvima čije je poreklo legalno – terorizam „sponzorisan“ od strane legalnih subjekata (država, nevladinih organizacija, multinacionalnih kompanija, bogatih pojedinaca itd.).

Istovremeno, pomenuti vidovi finansiranja terorizma mogu da budu „neposredni“, po principu „pare u ruke“, što organima bezbednosti ne stvara naročite mogućnosti otkrivanja finansijskih transakcija i „posredni“, kada se „prljavi“ (nelegalni) novac „pere“ (legalizuje) i dostavlja posredstvom legalnih finansijskih tokova.

Situaciju dodatno usložava činjenica da se većina zakonskih određenja pranja novca odnosi na legalizaciju protivpravno stečene imovinske koristi, dok su ciljevi finansiranja terorističkih aktivnosti nefinansijski, tj. politički. To državama stvara izvesne probleme u primeni mera za suprotstavljanje pranju novca radi suzbijanja finansiranja terorizma, iako su u oba slučaja načini pranja novca suštinski identični. Problem je još izraženiji zbog disharmonije nacionalnih zakonodastava u ovoj sferi nacionalne bezbednosti. To zahteva definisanje jedinstvenih mera za suprotstavljanje pranju novca i finansiranju terorizma na međunarodnom planu.

Ključne reči: nacionalna bezbednost, međunarodna bezbednost, međunarodno pravo, pranje novca, terorizam, finansiranje terorizma, organizovani kriminal.

UVOD

Savremenim terorističkim, kao i drugim kriminalnim organizacijama, očigledno je potrebna finansijska podrška i pomoć. Ekonomičnost, kao tradicionalno obeležje terorizma, odnosi se samo na posledičnu dimenziju terorističkih akata: veliki broj žrtava, velika materijalna šteta i globalni medijski efekti primenom nasilnih metoda i upotrebom sredstava koja ne zahtevaju naročita finansijska sredstva. Međutim, organizaciono-tehničke pripreme za izvođenje terorističkih akata zahtevaju sve veće materijalna sredstva, što savremeni terorizam čini skupim.

Naime, teroristima su finansijska sredstva neophodna za sve aspekte ostvarivanja njihovih ciljeva, uključujući obaveštajnu podršku, sopstveno organizovanje i zaštitu, korupciju javnih službenika, nabavku ubojitih sredstava, falsifikovanje isprava i putovanja, obuku, izvođenje terorističkih akata itd. Finansijski fondovi terorističkih organizacija mogu da budu veliki, iako finansijska sredstva za izvođenje pojedinačnog terorističkog akta mogu da budu mala. Na primer, ukupni troškovi pripremanja i izvođenja terorističkih napada 11. septembra 2001. godine u Americi procenjuju se na iznos između trista hiljada i milion američkih dolara, dok je teroristički akt izveden podmetanjem bombe (čija je izrada koštala oko tri hiljade funti) u Londonu 2003. godine prouzrokovao štetu od oko milijardu funti.¹

Ozbiljan problem savremenih terorista je pribavljanje finansijskih sredstava i njihov siguran transfer. Problem je veći ukoliko je finansijer udaljen hiljadama kilometara, a mogućnosti transportovanja ili krijumčarenja gotovine ograničene ili skopčane s velikim rizikom njihovog pronalaženja i oduzimanja. Tada je „najlakše“ da se sredstva ubace u legalni finansijski sistem i, posredstvom mehanizama međunarodnog transfera novca, podignu u zemlji u kojoj deluje teroristička grupa. Ovo takođe nije jednostavna operacija, naročito ukoliko finansijsko-obaveštajne strukture „dobro rade svoj posao“. Uz to, problem terorista je još veći ukoliko je taj novac „prljav“, što prethodno zahteva njegovo „pranje“, jer najčešće dolazi iz miljea organizovanog kriminala.

¹ Hopton, D. (2004), *Money Laundering: A Concise Guide for All Business*, Glower, London, p.4.

ORGANIZOVANI KRIMINAL KAO FINANSIJER TERORIZMA

Bez namere da se detaljnije upuštamo u normativno određenje organizovanog kriminala, zadržaćemo se na tome da je reč o trajnom kriminalnom poduhvatu koji se racionalno obavlja radi profita od nelegalnih aktivnosti, a njegovo trajno postojanje održava se korišćenjem sile, pretnjama, kontrolom monopola i/ili korumpiranjem javnih službenika. Dakle, primarni elementi organizovanog kriminala su: postojanje trajne kriminalne organizacije; racionalno kriminalno delovanje; sticanje profita kao krajnji cilj kriminalnog delovanja i korišćenje sile ili pretnji i pribegavanje korupciji radi realizovanja ciljeva i očuvanja imuniteta od primene prava.²

Reč je o jednom o najprofitabilnijih vidova (ne)ljudske delatnosti, što ga čini četvrtim sektorom svetske privrede čiji godišnji bruto prihod čini 20% vrednosti globalne trgovine.³ Neke međunarodne kriminalne organizacije poseduju kapital koji je veći od nacionalnih bruto dohodaka ili budžeta mnogih zemalja. To im omogućava da sprečavaju tranziciju ka demokratiji, ograničavaju lična prava i slobode, sprečavaju ekonomiju otvorenog tržišta i legalne strane investicije, ograničavaju slobodne izbore i slobodu štampe, te da prete finansijskoj bezbednosti zemalja.⁴ Interesantan je podatak MMF po kojem je obim profita stečenog organizovanim kriminalnim aktivnostima u svetu porastao sa osamdeset pet milijardi američkih dolara u 1988. godini na impozantnih pet hiljada milijardi dolara u 1998. godini.⁵ Prema drugim podacima, na kraju XX veka, „globalni bruto kriminalni proizvod“ dostigao je iznos od trilion američkih dolara što je, s izuzetkom SAD i Japana, više nego bruto društveni proizvod

² Albanese, J. S. (2000), *The Causes of Organized Crime*, *Journal of Contemporary Criminal Justice*, Thousand Oaks, No 4, p. 413.

³ Posle agrikulturnog, industrijskog i uslužnog sektora. Marković, S. (2002), *Moćniji od CIA*, Institut za geopolitičke studije, Beograd, str. 56.

⁴ Vidi – Bošković, G.; Mijalković, S. (2006), Značaj oduzimanja nezakonito stečene imovinske koristi za suzbijanje organizovanog kriminaliteta, *Pravna riječ – časopis za pravnu teoriju i praksu*, broj 7, Udruženje pravnika Republike Srpske, Banja Luka, str. 519–531.

⁵ Hough, P. (2004), *Understanding Global Security*, Routledge, London–New York, p. 216; vidi i – Williams, P. (1998), *Transnational Criminal Organizations and International Security*, *World Security – Challenges for a New Century* (eds. Klare, M. T.; Chandrani, Y.), St. Martin's Press, New York, p. 252.

koji je ostvaren u bilo kojoj suverenoj državi na planeti.⁶ Ova sredstva nemaju zakonito poreklo. Neposredno finansiranje terorističkih organizacija po principu „pare u ruke“, za organe bezbednosti ne stvara naročite mogućnosti otkrivanja finansijskih transakcija. Međutim, u situacijama kada je to nemoguće (npr., finansiranje tzv. Oslobođilačke vojske Kosova od strane dijaspore iz SAD), novac se neretko dostavlja posredstvom legalnih finansijskih tokova. U takvim slučajevima, prvo mora da se „opere“.

Pranje novca je vrsta imovinskog kriminala kojim se prikriva postojanje i poreklo nelegalno stečenih sredstava, i to njihovim uključivanjem u legalne finansijske tokove putem transformacija, prebacivanja, razmenjivanja, prikrivanja namene mešanjem sa legalnim sredstvima ili na drugi način čime se, osim nelegalnog porekla, prikriva kriminalna delatnost i ostvaruje krajnji cilj pranja novca – nesmetano korišćenje prihoda od kriminalne delatnosti i izbegavanje kazne za izvršena krivična dela.⁷ Time se, između ostalog, neposredno obezbeđuju finansijska sredstva za terorizam, korupciju, organizovane kriminalne i slične aktivnosti ugrožavanja ljudske, nacionalne i međunarodne bezbednosti.

Podaci MMF-a ukazuju na to da suma „oprano“ novca na godišnjem nivou u svetu iznosi dva do pet procenata ukupnog godišnjeg bruto svetskog dohotka. Nominalno, to bilo više od šesto milijardi dolara.⁸ Nova ekonomija terorizma u svetu okreće oko hiljadu petsto milijardi dolara, što je dva puta više nego bruto proizvod Velike Britanije i tri puta više od ukupne gotovine dolara u prometu. Ova sredstva stečena su prodajom droge, nafte, oružja, dragog kamenja i ljudi. Na primer, mreža *Al-Qaida* je u desetogodišnjem periodu iz različitih izvora primila između trista i petsto miliona dolara, odnosno oko pedeset miliona dolara godišnje. Oko 90% tog novca upotrebljeno je za

⁶ Simić, D. R. (2002), *Nauka o bezbednosti – savremeni pristupi bezbednosti*, Službeni list SRJ i Fakultet političkih nauka, Beograd, str. 40. U SAD trilion je milion na drugi stepen, odnosno deset na dvanaestom stepenu. U našoj zemlji to je deset na osamnaestom stepenu. Uporedi sa – Mijalković, S. (2009), *Nacionalna bezbednost*, Kriminalističko-policijska akademija, Beograd, str. 230.

⁷ Bošković, G. (2005), *Pranje novca*, Beosing, Beograd, str. 23.

⁸ Tanzi, V. (1996), *Money laundering and International Finance System*, MMF Paper, No. 55, Washington, p. 3. Uporedi sa – Reuter, P.; Truman, E. (2004), *Chasing Dirty Money: The Fight Against Money Laundering*, Institute for International Economics, Washington, pp. 9–23.

razvoj infrastrukture terorističke organizacije (komunikacije, veze, obuka, zaštita i dr.), a samo 10% za operativno izvršenje terorističkih napada.⁹

Delovanje terorističkih organizacija u međunarodnim okvirima pruža pogodnosti pristupa svetskim finansijskim tokovima, različitim kriminalnim tržištima, ofšor finansijskim centrima i bankama koje garantuju brze bezgotovinske velike transakcije, uz garancije čuvanja poslovnih – bankarskih tajni. To neretko zahteva i povezivanje sa kriminalnim organizacijama koje su specijalizovane za „finansijski i kiber kriminal“, zbog čega je česta i veza terorista sa organizovanim kriminalom.

Iako mnogi teoretičari zastupaju tezu da je terorizam jedan od vidova organizovanog kriminala, sa sigurnošću možemo konstatovati da njihova relacija može da bude isključivo na nivou *povezanosti, ne i poklapanja*. Naime, organizovani kriminal predstavlja vid imovinskog – klasičnog kriminala, lukrativnog i neideološkog karaktera, dok su motivi i ciljevi terorista ideološko-političkog karaktera. Njihova spona je najčešće finansiranje terorizma „prljavim novcem“. Konkretnije, veza između organizovanog kriminala i terorizma postoji u slučajevima kada:

- organizovani kriminal svojim ilegalno stečenim profitom finansira terorističke organizacije ili grupe;
- organizovani kriminal krijumčari naoružanje i opremu za potrebe terorističkih pokreta i/ili krijumčari strane plaćenike i teroriste do zemlje u kojoj deluje teroristička organizacija;
- terorističke organizacije, samostalno ili u saradnji sa kriminalnim grupama, preduzimaju izvesne organizovane kriminalne aktivnosti s ciljem sticanja materijalnih i vojnih sredstava za izvođenje terorističkih dejstava;
- organizovani kriminal, sa izraženim političkim aspiracijama, preduzima određene terorističke aktivnosti kako bi neposredno došao ili doveo svoju „političku struju“ na vlast.¹⁰

Sprega organizovanog kriminala i terorizma je najčešće *funkcionalna*, kada se organizovani kriminal stavlja u funkciju

⁹ Brisard, J. C. (2002), *Terrorism Financing: Roots and trends of Saudi terrorism financing*, Report prepared for the President of the Security Council United Nations, New York, p. 11.

¹⁰ Mijalković, S. (2008), Dihotomija organizovanog kriminala i terorizma iz ugla nacionalne bezbednosti, *Revija za bezbednost – stručni časopis o korupciji i organizovanom kriminalu*, broj 12, Centar za bezbednosne studije, Beograd, str. 39–45.

(*finansiranja i naoružavanja*) terorizma. Istovremeno, veza može da bude i *instrumentalna*, kada se terorističke grupe bave organizovanim kriminalom, i obrnuto – kada kriminalne grupe preduzimaju terorističke aktivnosti. U oba slučaja izraženo je pranje novca. Odličan primer ovakvog modela kriminalne kohabitacije jesu korelacije albanskog organizovanog kriminala sa terorističkom tzv. *Oslobodilačkom vojskom Kosova i Albanskom nacionalnom armijom*. Naime, albanski organizovani kriminal je pružao i pruža finansijsku pomoć ovim organizacijama od profita stečenog krijumčarenjem droge, oružja, ljudi, trgovinom ljudima, prostitucijom i reketiranjem privrednika i stanovništva u zemlji i inostranstvu; naoružava ih prokrijumčarenim oružjem iz Albanije i drugih zemalja; krijumčari teroriste „dobrovoljce“ i „plaćenike“ iz islamskih zemalja na Kosovo i Metohiju. Osim toga, istim sredstvima finansira se otkup kuća i imanja nealbanskog stanovništva; privatizacija srpskih preduzeća i lobiranje i korumpiranje predstavnika međunarodnih organizacija za nezavisnost naše južne pokrajine.¹¹

Terorističke organizacije su u idealnoj poziciji ukoliko imaju stalni pristup finansijskim sredstvima koja su inkorporirana u svetski sistem finansija. Finansijska sredstva stvaraju osnove za razvoj terorističkih mreža i dostizanje kapaciteta za realizaciju terorističkih akcija. Korišćenjem različitih mehanizama, a najčešćemetodima pranja novca, terorističke organizacije prikrivaju izvor, odredište i korišćenje sredstava namenjenih finansiranju terorističkih aktivnosti.

FINANSIRANJE TERORIZMA „PRLJAVIM NOVCEM“

Spona pranja novca i terorizma je finansiranje terorizma. Naime, dva su osnovna izvora finansiranja terorističkih aktivnosti:

– pribavljanje finansijske podrške od država ili struktura sa dovoljno velikom organizacijom da prikupe sredstva, i stavljanje na raspolaganje teroristima tih sredstava – tzv. *sponzorisani terorizam*. Takođe, mogući su i slučajevi da pojedinci sa dovoljnim finansijskim sredstvima pružaju značajnu finansijsku podršku teroristima, kao u slučaju *Al-Qaide* i njenog vođe i finansijera Osame Bin Ladena;

¹¹ Opširnije, u: Mijalković, S.; Đinović, R. (2008), *Simbioza organizovanog kriminala, terorizma i politike na Kosovu i Metohiji kao izazov i pretnja nacionalnoj i regionalnoj bezbednosti*, *Kosmet – Gordijev čvor*, Institut za uporedno pravo, Beograd, str. 167–192.

– prikupljanje sredstava za finansiranje terorističkih organizacija direktnim pribavljanjem sredstva različitim aktivnostima, koje mogu biti legalne i nelegalne prirode. U aktivnosti nelegalne prirode najčešće spada vršenje krivičnih dela radi sticanja materijalne koristi: iznude od privrednih subjekata ili građana koja se smatraju nekom vrstom *revolucionarnog poreza*, krijumčarenje, nedozvoljena trgovina narkoticima i oružjem, otmice i drugo. U aktivnosti legalne prirode kojima se finansiraju terorističke organizacije spadaju: prikupljanje „članarina“ u raznim oblicima političkih udruženja, prodaja publikacija, traženje pomoći „od vrata do vrata“ u okviru određene zajednice (najčešće imigrantske), donacije iz dela zarada i slično.

Terorističke organizacije koje poseduju velika finansijska sredstva suočavaju se sa problemom njihovog nesmetanog korišćenja. Stoga terorističke organizacije pribegavaju pranju novca, koristeći se različitim metodima koji se mogu kombinovati u manje ili više složene šeme.

Osnovu većine šema pranja novca čine tri uobičajene faze, poznatije kao polaganje, pokrivanje i integracija. *Polaganje* (plasman) podrazumeva razmenu nelegalno stečenog novca u neki oblik koji je lako prenosiv i koji ne izaziva sumnju, a onda njegovo puštanje u tokove finansijskog sistema. *Pokrivanje* (pozakonjenje) se sastoji u kretanju tih sredstava, često pomešanih sa sredstvima čije je poreklo legalno, kroz svetski sistem finansija, u pokušaju da se sakriju pravi izvori prihoda. *Integracija* (ugradnja) je proces pri kojem se pokrivena sredstva ponovo uvode u glavne ekonomske tokove, gde mogu slobodno da se koriste i distribuiraju terorističkim organizacijama.

Ukoliko se uzme u obzir činjenica da sredstva namenjena finansiranju terorističkih aktivnosti mogu da budu legalne i nelegalne prirode, nameće se pitanje sposobnosti države da koristi mere suprotstavljanja pranju novca u otkrivanju i istrazi finansijske aktivnosti vezane za terorizam. Naime, većina zakonskih definicija pranje novca vezuje za legalizaciju protivpravno stečene imovinske koristi vršenjem krivičnih dela, čime se stvaraju mogućnosti nesmetanog trošenja i uživanja nelegalnih prihoda. Međutim, osnovni ciljevi finansiranja terorističkih aktivnosti su nefinansijski ciljevi političke prirode.

Načini pranja novca su suštinski identični onima koji se koriste kod prikriivanja izvora i odredišta korišćenja finansiranja terorističkih aktivnosti, ali je različita namena sredstava u odnosu na klasične

operacije pranja novca.¹² Ovo nameće zaključak da je finansiranje terorističkih aktivnosti legalnim sredstvima veoma teško podvesti pod postojeća zakonska određenja pranja novca, što u većini slučajeva ograničava države da u suprotstavljanju terorizmu primenjuju mere prevencije i suzbijanja pranja novca. Da bi se ovaj problem prevazišao, na nivou međunarodne zajednice pokrenuta je inicijativa donošenja više međunarodnih instrumenata kojima bi se omogućilo stvaranje efikasnijeg sistema suprotstavljanja pranju novca i finansiranju terorizma.

MEĐUNARODNI INSTRUMENTI ZA SUPROTSTAVLJANJE FINANSIRANJA TERORIZMA „PRLJAVIM NOVCEM“

Na globalnom planu, niz međunarodnih akata upućuje na potrebu definisanja sistema mera kojima se omogućava efikasnije suprotstavljanje pranju novca i oduzimanje prihoda namenjenih finansiranju terorizma.¹³ *Konvencijom Ujedinjenih nacija protiv nezakonitog prometa opojnih droga i psihotropnih supstanc¹⁴* postavljeni su temelji razvoja koordiniranog internacionalnog odgovora u oduzimanju prihoda stečenih kriminalom. Naime, ovom konvencijom predviđene su mere za suzbijanje prometa opojnim drogama, ali i obaveze državama da u svojim krivičnim zakonodavstvima uvedu krivično delo pranja novca. Poseban značaj za suprotstavljanje pranju novca imaju odredbe u članu 5 koje se odnose na obavezu usvajanja mera koje omogućavaju nadležnim organima da identifikuju, otkriju, zamrznju ili zaplene dobit, svojinu ili bilo koje predmete povezane sa izvršenjem konkretnih krivičnih dela.

¹² Pieth, M. (2002), *Financing Terrorism*, Kluwer Academic Publishers, Netherlands, p.49.

¹³ Ovim tendencijama se pridružila i Republika Srbija ratifikacijom međunarodnih pravnih akata, inkriminacijom finansiranja terorizma u članu 393 Krivičnog zakonika (*Službeni glasnik Republike Srbije*, broj 85/2005), donošenjem Zakona o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorizma (*Službeni glasnik Republike Srbije*, broj 20/09) i Nacionalne strategije za borbu protiv pranja novca i finansiranja terorizma (*Odluka Vlade Republike Srbije*, broj 30-957/2008-1).

¹⁴ Ova konvencija doneta je u Beču 19. decembra 1988. godine, naša zemlja je ratifikovala Zakonom o ratifikaciji Konvencije Ujedinjenih nacija protiv nezakonitog prometa opojnih droga i psihotropnih supstanci, 23. novembra 1990. godine, *Službeni list SFRJ*, broj 14.

*Konvencija o pranju, traganju, zapleni i konfiskaciji prihoda stečenih krivičnim delima*¹⁵ u svojoj preambuli ukazuje na potrebu objedinjavanja napora u borbi protiv organizovanog i ostalih oblika kriminala: kroz vođenje zajedničke kaznene politike, korišćenje savremenih metoda na međunarodnom nivou u borbi protiv teških krivičnih dela, lišavanje učinioca krivičnih dela nelegalno stečenih prihoda krivičnim delom i ustanovljavanje efikasnog sistema međunarodne saradnje. Konvencija u članu 2 utvrđuje obaveze državama potpisnicama da usvoje zakonodavne mere koje će omogućiti oduzimanje sredstava i nezakonitog prihoda ili imovine vrednosti koja odgovara takvom nezakonitom prihodu. Obaveza definisanja zakonodavnih i drugih mera koje su potrebne da bi omogućile identifikaciju i ulaženje u trag nelegalno stečenoj imovini i za sprečavanje svih oblika trgovine, prenošenja ili raspolaganja nelegalno stečenom imovinom predviđena je članom 3 ove konvencije.

*Konvencija Ujedinjenih nacija o borbi protiv transnacionalnog organizovanog kriminala*¹⁶ promoviše uspostavljanje međunarodne saradnje s ciljem efikasnije prevencije i suzbijanja transnacionalnog organizovanog kriminala. Takođe, ona ukazuje na značaj obezbeđenja većeg nivoa standardizacije ili koordinacije pristupa državne politike, zakonodavstva, rada administracije i policijskih organa problemu borbe protiv transnacionalnog kriminala, kako bi se postigla veća efikasnost globalnih napora za njegovu kontrolu. Članovi 12, 13 i 14 ove konvencije propisuju konfiskaciju i oduzimanje novca ili imovine koji ili potiču od kriminala ili su korišćeni u te svrhe. Takođe, ovim članovima obuhvaćene su i odredbe o međunarodnoj saradnji u slučajevima konfiskacije i gubitka imovine.

¹⁵ Ovu konvenciju doneo je Savet Evrope 8. novembra 1990. godine u Strazburu, a naša zemlja je ratifikovala Zakonom o ratifikaciji Konvencije o pranju, traganju, zapleni i konfiskaciji prihoda stečenih krivičnim delima, *Službeni list SRJ*, broj 7/2002. Takođe, Savet Evrope je 1998. godine u Briselu usvojio i *Zajedničku akciju o pranju novca, utvrđivanju, traganju, zamrzavanju, zapleni i konfiskaciji sredstava i prihoda od kriminala*, a 2001. godine doneta je i *Okvirna odluka Saveta Evropske unije o pranju novca, pronalaženju, utvrđivanju, zamrzavanju, zapleni i oduzimanju sredstava i prihoda od kriminala*, ovim dokumentima zaokružuje se sistem mera za oduzimanje prihoda stečenih kriminalom i podstiče njihova implementacija.

¹⁶ Zakon o ratifikaciji Konvencije Ujedinjenih nacija o borbi protiv transnacionalnog organizovanog kriminala, *Službeni list SRJ*, broj 18/2005.

Važno je napomenuti i ostale međunarodne pravne akte koji se u pojedinim segmentima odnose na problematiku oduzimanja prihoda stečenih kriminalom i imaju veliki značaj za efikasnije suprotstavljanje pranju novca: *Krivičnopravnu konvenciju o korupciji*¹⁷ usvojenu 27. januara 1999. godine u Strazburu i *Konvenciju Ujedinjenih nacija protiv korupcije*¹⁸ usvojenu u Meksiku decembra 2003. godine. Njima se promoviše pristup suprotstavljanju kriminalu oduzimanjem prihoda stečenih kriminalom i uspostavljanjem efikasnih mehanizama međunarodne saradnje u ostvarivanju ovih ciljeva.

*Međunarodna konvencija o suzbijanju finansiranja terorizma*¹⁹ usvojena 9. decembra 1999. godine u Njujorku uređuje sprečavanje i otkrivanje pranja novca u vezi s terorizmom. Ovom konvencijom predviđena je obavezna inkriminacija finansiranja terorizma, čime se po prvi put promoviše novi pristup u suprotstavljanju terorizmu na globalnom planu rušenjem ekonomskih poluga moći terorističkih organizacija.²⁰ U članu 8 konvencije predviđeno je obavezno oduzimanje sredstava, koja su bila upotrebljena ili namenjena izvršenju krivičnog dela finansiranja terorizma, ili koja predstavljaju imovinsku korist stečenu izvršenjem takvog dela. Savet bezbednosti Ujedinjenih nacija usvojio je 2001. godine i rezoluciju 1373 kojom se zahteva sprovođenje mera od strane država članica koje omogućuju blokiranje i zamrzavanje novčanih sredstava i imovine terorista.²¹

Na nivou Evropske unije donete su tri direktive: Direktiva broj 91/308/EEC o sprečavanju upotrebe finansijskog sistema za pranje novca iz 1991. godine; Direktiva broj 2001/97/EC iz 2001. godine o dopuni Direktive broj 91/308/EEC i Direktiva broj 2005/60/EC o sprečavanju upotrebe finansijskog sistema za pranje novca i finansiranje terorizma iz 2005. godine. Ovim direktivama se na nivou Evropske unije definiše pranje novca i finansiranje terorizma, uređuju

¹⁷ Zakon o potvrđivanju Krivičnopravne konvencije o korupciji, *Službeni list SRJ*, broj 2/2002 i *Službeni list SCG*, broj 18/2005.

¹⁸ Zakon o ratifikaciji Konvencije Ujedinjenih nacija protiv korupcije, *Službeni list SCG*, broj 12/2005.

¹⁹ Zakon o potvrđivanju Međunarodne konvencije o suzbijanju finansiranja terorizma, *Službeni list SRJ*, broj 7/2002.

²⁰ Detaljnije o različitim pristupima suprotstavljanja pranju novca i finansiranju vidi u – Giraldo, J.; Trinkunas, H. (2007), *Terrorism Financing and State Responses: A Comparative Perspective*, Stanford University Press, Paolo Alto, CA.

²¹ <http://www.un.org/Docs/sc/committees/1373/res1373e.pdf>.

prava i obaveze finansijskih i nefinansijskih organizacija i profesija na području preventive i otkrivanja pranja novca i finansiranja terorizma, uređuje nadzor nad obavezniciima i uređuju prava i obaveze Jedinica za finansijske istrage zemalja članica. Poseban značaj za razvoj koordiniranog međunarodnog odgovora problemima suprotstavljanja pranju novca i finansiranja terorizma ima *Konvencija Saveta Evrope o pranju, otkrivanju, zapleni i konfiskaciji prihoda kažnjivih dela i finansiranja terorizma*²² usvojena u Varšavi 2005. godine i *Okvirna odluka Saveta Evropske unije o konfiskaciji prihoda, sredstava i imovine povezanih sa kriminalom* doneta iste godine, jer sublimiraju dugogodišnja iskustva međunarodne zajednice u implementaciji mera za suprotstavljanje pranju novca i finansiranju terorizma.

Kao rezultat rada Grupe za finansijske akcije (FATF – Financial Action Task Force) aprila 1990. godine definisano je *Četrdeset preporuka*²³, koje čine okvir za implementaciju mera za suprotstavljanje pranju novca i oduzimanju prihoda stečenih kriminalom na nacionalnom i međunarodnom planu. *Četrdeset preporuka* sačinjene su tako da predstavljaju jedan fleksibilan okvir, koji omogućuje državama koje žele da ga primene prilagođavanje ekonomskim, društvenim i političkim prilikama u zemlji. Treba istaći da ove preporuke ne predstavljaju međunarodnu konvenciju, već set mera u suprotstavljanju pranju novca i oduzimanju prihoda stečenih kriminalom, koje svaka država može da primeni ako postoji adekvatna politička volja. Grupa za finansijske akcije usvojila je 2001. godine i osam *Posebni preporuka o finansiranju terorizma* čime se pridružila globalnim naporima u borbi protiv finansiranja terorizma.

POSEBNE PREPORUKE OSPREČAVANJU FINANSIRANJA TERORIZMA GRUPE ZA FINANSIJSKE AKCIJE (FATF)

Grupa za finansijske akcije pridružila se naporima međunarodne zajednice u borbi protiv finansiranja terorizma donošenjem *Posebni preporuka o finansiranju terorizma* (Special

²² Naša zemlja je potpisala ovu Konvenciju 1. maja 2008. godine.

²³ *Četrdeset preporuka* mogu se naći na adresi:

http://www1.oecd.org/fatf/40Recs_en.htm

Recommendations on terrorist Financing) u oktobru 2001. godine.²⁴ Implementacija osam *Posebni preporuka o finansiranju terorizma* zajedno s *Četrdeset preporuka o pranju novca*, postavlja osnovni okvir za otkrivanje, sprečavanje i suzbijanje finansiranja terorizma i pranja novca.²⁵ U cilju efikasnije implementacije ovih preporuka Grupa za finansijske akcije usvojila je *Dokument smernica* (Guidance Notes) i *Upitnik za samoprocene o finansiranju terorizma* (Self-assessment Questionnaire on Terrorist Financing – SAQFT), koji pojašnjavaju pojedine aspekte primene preporuka i omogućavaju testiranje nivoa implementacije preporuka u sistemu za suprotstavljanje pranju novca i finansiranju terorizma.²⁶ U narednom tekstu bliže ćemo se upoznati sa osnovnim konceptima sadržanim u *Posebni preporukama o finansiranju terorizma* i ukazati na pojedine aspekte njihove primene.

Prva preporuka predviđa da svaka zemlja treba da ratifikuje i u potpunosti implementira *Konvenciju Ujedinjenih nacija za sprečavanje finansiranja terorizma* iz 1999. godine, i pet rezolucija Saveta bezbednosti Ujedinjenih nacija: S/RES/1267(1999.)²⁷, S/RES/1269(1999.)²⁸, S/RES/1333(2000.)²⁹, S/RES/1373(2001.)³⁰ i S/RES/1390(2001.)³¹. Implementacija podrazumeva da zemlje preduzmu neophodne mere donošenja adekvatnih pravnih akata u cilju inkorporacije odredaba ovih međunarodnih pravnih akata u unutrašnji pravni sistem. Poseban značaj za implementaciju *Posebni preporuka o finansiranju terorizma* ima rezolucija Saveta bezbednosti Ujedinjenih nacija 1373 koja obavezuje zemlje članice da: stave sve

²⁴ *Посебне препоруке о финансирању тероризма* могу се наћи на адреси: *Посебне препоруке о финансирању тероризма* могу се наћи на адреси: http://www1.oecd.org/fatf/SreCS TF_en.htm

²⁵ Opširnije o intepretativnim notama i slučajevima najboljih praksi za ova dva dokumenta videti u – *The Financial War on Terrorism* (2004), FATF, Paris, pp. 23-61.

²⁶ Ови документи могу се наћи на адреси: Ови документи могу се наћи на адреси: http://www1.oecd.org/fatf/pdf/TF-SAGUIDE20020327_en.pdf

²⁷ <http://ods-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N99/300/44/PDF/N9930044.pdf?OpenElement>.

²⁸ <http://ods-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N99/303/92/PDF/N9930392.pdf?OpenElement>

²⁹ <http://ods-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N00/806/62/PDF/00080662.pdf?OpenElement>

³⁰ <http://www.un.org/Docs/sc/committees/1373/res1373e.pdf>.

³¹ <http://ods-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/n02/216/02/PDF/N0221602.pdf?OpenElement>

aktivnosti sa ciljem finansiranja terorizma van zakona; uskrate sve oblike podrške terorističkim grupama; spreče obezbeđivanje utočišta ili podrške teroristima, uključujući i zamrzavanje sredstava lica, organizacija i subjekata koji su uključeni u terorističke akte; zabrane aktivnu i pasivnu podršku teroristima i sarađuju sa drugim zemljama u krivičnim istragama i razmeni informacija o planiranim terorističkim aktima.

*Drugom preporukom se određuje obaveza zemljama članicama da stave van zakona finansiranje terorizma, terorističke akte i terorističke organizacije i odrede da su prekršaji vezani za terorizam predmetni prekršaji za pranje novca. Prema ovoj preporuci, termini finansiranja terorizma ili finansiranja terorističkih akata odnose se na aktivnosti koje su opisane *Konvencijom Ujedinjenih nacija za sprečavanje finansiranja terorizma* u članu 2 i S/RES/1373(2001.) u stavu 1b. Zemlja može ispuniti ovu preporuku kroz kreiranje novih zakona koji predviđaju konkretne prekršaje vezane za aktivnosti finansiranja terorizma ili pokazujući način na koji već predviđena krivična dela mogu da se primene na aktivnosti vezane za finansiranje terorizma.*

Treća preporuka se odnosi na obavezu država članica da kreiraju zakonska ovlašćenja koja im omogućavaju da: zamrznu³² sredstva, terorista i terorističkih organizacija i onih koji finansiraju terorističke akte ili terorističke organizacije; vrše plenidbu³³ prihoda od terorizma ili terorističkih akata, imovine koja se koristi u terorizmu, terorističkim aktima ili od strane terorističkih organizacija i imovine za koju se namerava da bude korištena ili alocirana za korišćenje u terorizmu, terorističkim aktima ili od strane terorističkih organizacija i konfiskuju³⁴ prihode od terorizma ili terorističkih akata,

³² *Zamrzavanje* znači da kompetentne nadležne institucije u zemlji imaju ovlašćenje da blokiraju ili zadržavaju konkretno finansiranje ili sredstava i time sprečavaju da se to finansiranje ili ta sredstva premeštaju ili na neki drugi način raznose. *Dokument smernica* (FATF Guidance Notes) stav stav.

³³ *Plenidba* znači da kompetentna nadležna institucija u zemlji ima ovlašćenje da preuzme kontrolu nad konkretnim finansiranjem ili sredstvima. U slučaju plenidbe, sredstva ili finansiranje ostaje u vlasništvu inicijalnog vlasnika, ali raspolaganje, uprava i rukovođenje tim sredstvima biva preuzeto od strane relevantne kompetentne nadležne institucije. *Dokument smernica* (FATF Guidance Notes) stav 14.

³⁴ *Konfiskacija* znači da kompetentna nadležna institucija ima ovlašćenje da prenese vlasništvo nad konkretnim finansiranjem ili sredstvom na samu zemlju. Do konfiskacije obično dolazi kad postoji sudska odluka kojom je utvrđeno da je

imovinu koja se koristi u terorizmu, terorističkim aktima ili od strane terorističkih organizacija i imovinu za koju se namerava da bude korištena ili alocirana za korišćenje u terorizmu, terorističkim aktima ili od strane terorističkih organizacija.

Četvrtom preporukom se obavezuju finansijske institucije³⁵ da podnose izveštaje o sumnjivim transakcijama nadležnim institucijama u slučaju da postoji *sumnja* ili da postoji *razumna osnova za sumnju* da je finansiranje vezano za finansiranje terorizma. Što se tiče termina *sumnja i postojanje razumnih osnova za sumnju*, pravi se razlika između nivoa mentalne sigurnosti koja bi mogla da predstavlja osnovu za prijavljivanje neke transakcije. Prvi termin tj. zahtev da se nadležnim institucijama dostavljaju izveštaji u slučaju da finansijske institucije *sumnjaju* da finansiranje predstavlja rezultat terorističkih aktivnosti ili se nameravaju koristiti za njih predstavlja subjektivan standard, a zahtev za izveštavanjem o transakcijama u slučaju da postoje *razumne osnove za sumnju* da finansiranje predstavlja rezultat aktivnosti ili se namerava koristiti za njih predstavlja objektivni standard. Zemlje mogu da ispune zahtev koji se odnosi na izveštavanje ili na osnovu toga što imaju standard *sumnje* ili na osnovu toga što imaju standard *razumne osnove za sumnju*.

Peta preporuka predviđa da svaka bi zemlja trebala da dozvoli razmenu informacija koje se odnose na finansiranje terorizma s drugim zemljama kroz *mehanizme međusobne pravne pomoći*³⁶ i *drugačije načine od mehanizama međusobne pravne pomoći*.³⁷

pristup finansiranju bio omogućen kriminalnim aktivnostima ili da je bilo nameravano da se ta sredstva koriste pri kršenju zakona. *Dokument smernica* (FATF Guidance Notes) stav 14.

³⁵ Termin *finansijske institucije* odnosi se i na banke i na nebankarske finansijske institucije, konzistentno sa načinom na koji je zemlja implementirala *Četrdeset preporuka*. Kao minimum, finansijske institucije bi trebalo da uključuju banke, menjačnice, brokere, osiguravajuća društva i službe za prenos novca/doznaka. Takođe, konzistentno s *Četrdeset preporuka*, ostali tipovi profesija, poslovanja i poslovnih aktivnosti koji su podložni zakonima protiv pranja novca te zemlje trebalo bi da budu pokrivena ovim zahtevom koji se odnosi na izveštavanje. *Dokument smernica* (FATF Guidance Notes) stav 19.

³⁶ *Međusobna pravna pomoć* predstavlja ovlašćenje za pružanje punog spektra pravne pomoći, uključujući i uzimanje dokaza; istragu i oduzimanje dokumenata ili stavki koje su relevantne za krivične postupke ili krivične istrage; te sposobnost sprovođenja stranih naloga za ograničenje kretanja, konfiskaciju ili oduzimanje u nekom krivičnom pitanju. *Dokument smernica* (FATF Guidance Notes) stav 24.

³⁷ Razmena informacija preko *drugačijih načina od mehanizama međusobne pravne pomoći* predstavlja svaki drugi aranžman, uključujući i razmenu do koje dolazi

Takođe, svaka zemlja bi trebala da: dozvoli razmenu informacija koje se odnose na finansiranje terorizma s drugim zemljama; ima posebne mere kojima se dozvoljava odbijanje „utočišta“ pojedincima koji su uključeni u finansiranje terorizma; ima procedure koje dozvoljavaju ekstradiciju pojedinaca koji su uključeni u finansiranje terorizma i ima odredbe ili procedure s ciljem osiguravanja da pozivanje na političku motivaciju ne bude priznato kao osnova za odbijanje zahteva za ekstradicijom lica za koja se navodi da su uključena u finansiranje terorizma.³⁸

Preporuka šest odnosi se na alternativne sisteme doznaka³⁹ i predviđa obaveze zemalja da: zahtevaju licenciranje ili registraciju lica ili pravnih subjekata koji obezbeđuju usluge prenosa novca/vrednosti, uključujući i neformalne sisteme ili mreže; osiguraju da službe za prenos novca/vrednosti, uključujući i neformalne sisteme ili mreže, budu podvrgnute Preporukama od 10 do 12 i 15 FATF-a i budu u mogućnosti da nametnu sankcije za službe za prenos novca/vrednosti, uključujući i neformalne sisteme ili mreže, koje ne dobiju licencu/ne registruju se i koje ne ispunjavaju relevantne Preporuke FATF-a. Termin alternativni sistemi doznaka odnosi se na tip finansijskih usluga kojima se finansiranje ili vrednost prenosi sa jedne geografske lokacije na drugu kroz neformalne ili nesupervizovane mreže ili mehanizme.⁴⁰ Tri najpoznatija alternativna sistema doznaka na svetskom nivou su: jugoaziski sistem (*hawala/hundi*), crno devizno tržište pezosa (*Black Market Peso Exchange*) ili južnoamerički sistem i kineski ili istočnoazijski sistem (*fei cien*).

Preporuka sedam se odnosi na elektronske transfere i njome se zahteva od zemalja da: finansijske institucije uključe informacije o pošiljaocu za transfer finansiranja koji se šalje unutar te zemlje ili iz te zemlje; finansijske institucije zadržavaju informacije o pošiljaocu transfera,

preko jedinica za finansijsko obaveštavanje ili drugih vladinih agencija koje razmenjuju informacije na bilateralnom nivou u skladu sa memorandumima o razumevanju ili drugim osnovama za razmenu informacija. *Dokument smernica* (FATF Guidance Notes) stav 25.

³⁸ Termini *utočišta* i *ekstradicije* imaju isto značenje prema načinu na koji se upotrebljavaju u stavu 2c Rezolucije 1373 Saveta bezbednosti i u članu 11 *Konvencije Ujedinjenih nacija za sprečavanje finansiranja terorizma*.

³⁹ O alternativnim sistemima doznaka opširnije u – Schott, P. A. (2006), *Reference Guide to Anti-Money Laundering and Combating the Financing of Terrorism*, World Bank, Washington.

⁴⁰ *Dokument smernica* (FATF Guidance Notes) stav 31.

uključujući i informacije o pojedinim fazama transfera i da finansijske institucije pažljivije pregledaju ili prate transfere finansiranja u slučaju da kompletne informacije o pošiljaocu finansiranja nisu dostupne. Elektronski transfer sredstava danas je najčešći metod prenosa kapitala širom sveta. Logično je pretpostaviti da je ovakav prenos sredstava jedan od najčešćih načina prikrivanja nelegalno stečenih sredstava. Svaka zemlja bi trebalo da preduzme adekvatne aktivnosti kako bi zahtevala od svih nadležnih institucija, uključujući one koje dostavljaju novac, da uključe tačne i smislene informacije o pošiljaocu (ime, adresu i broj računa), svim transferima i s tim vezanim porukama koje se šalju uz prateću poruku transfera. Ovaj tip informacija bi trebao da prati transfer u celom procesu prenosa sredstava.

Preporuka osam definisana je s ciljem da se osigura da pravna lica, drugi relevantni pravni aranžmani, te, konkretno, *neprofitne organizacije* (dobrotvorne, religijske, obrazovne, socijalne i dr.) ne mogu da budu iskorišćene od strane terorista kao maska za omogućavanje finansiranja terorizma. Svaka zemlja bi trebala: da razmotri pravne režime koji se odnose na ove subjekte, posebno na neprofitne organizacije, kako bi sprečile njihovu zloupotrebu za svrhe finansiranja terorizma i da osigura da se takvi subjekti (neprofitne organizacije) ne mogu koristiti za sakrivanje ili omogućavanje aktivnosti finansiranja terorizma, za izbegavanje mera zamrzavanja sredstava ili za skrivanje usmeravanja legalnog finansiranja ka terorističkim organizacijama. Preporuka je relativno opšta i ostavlja prostor zemljama da urede ovu oblast, jer različiti subjekti koji se kategorizuju kao neprofitne organizacije imaju različite pravne forme, a priroda njihovih operacija varira od jedne do druge zemlje. Takođe, u sklopu napora da se zemljama pomogne da zaštite svoje neprofitne organizacije od zloupotrebe, Grupa za finansijske akcije definisala je smernice za postupanje u dokumentu *Borba protiv zloupotrebe neprofitnih organizacija (Combating the Abuse of Non-Profit Organizations)*.⁴¹

ZAKLJUČAK

U cilju prikrivanja tragova o sredstvima koja su namenjena finansiranju terorističkih aktivnosti, finansijeri terorizma pribegavaju pranju novca, a zatim ta sredstva preusmeravaju u pravcu terorističkih

⁴¹ Овај документ може се наћи на адреси: Овај документ може се наћи на адреси: http://www.fatf-gafi.org/pdf/SR8-NPO_en.pdf

organizacija. Kako finansijska sredstva stvaraju osnove za razvoj terorističkih mreža i dostizanje kapaciteta za realizaciju terorističkih akcija, terorističke organizacije stalno menjaju i usavršavaju metode prikrivanja izvora, odredišta i korišćenja sredstava namenjenih svom finansiranju.

Međunarodna reakcija na probleme suprotstavljanja pranju novca i finansiranju terorizma, velikim delom, predstavlja odgovor na činjenicu da je reč o globalnim fenomenima. Naime, terorističke i kriminalne organizacije zloupotrebljavaju svetski sistem finansija, međunarodne robne tokove, savremene vidove transporta i komunikacija, tehnološka dostignuća i ubrzan protok informacija, robe, usluga i ljudi u legalizaciji kriminalnog profita i finansiranju terorističkih aktivnosti.

Finansiranje terorizma se najčešće sastoji od više naizgled nepovezanih aktivnosti koje čine celinu pa je, ukoliko nemamo informacije o svim aktivnostima, veoma teško ostvariti uvid u kompletnu operaciju. Kako je reč o operacijama izuzetne složenosti, rešavanje ovih problema zahteva visok stepen međunarodne saradnje i koordinacije, kao i inkorporaciju međunarodnih pravnih akata iz ove oblasti u pravni sistem država, te aktivnu participaciju njihovih sistema bezbednosti u radu međunarodnih organizacija.

Cilj razvijanja efikasnih modela međunarodne saradnje na operativnom i strateškom nivou trebalo bi da omogući identifikovanje, praćenje i vrednovanje svojine koja je namenjena finansiranju terorizma, primenu mera kao što su zamrzavanje i zaplena radi sprečavanja bilo kakvog postupanja, transfera ili odlaganja ovih sredstava i preduzimanje svih odgovarajućih istražnih radnji.

Rezultati efikasnog sistema suprotstavljanja pranju novca i finansiranju terorizma u globalnim okvirima su slabljenje kapaciteta terorističkih organizacija da uopšte dosegnu stepen koji im omogućava realizaciju terorističkih akcija. Naravno, prekid finansiranja terorističkih organizacija je samo jedna od „karika u lancu“ efikasnog sistema suprotstavljanja savremenom terorizmu.

LITERATURA

1. Albanese, J. S. (2000), *The Causes of Organized Crime*, *Journal of Contemporary Criminal Justice*, Thousand Oaks, No 4.
2. Brisard, J. C. (2002), *Terrorism Financing: Roots and trends of Saudi terrorism financing*, Report prepared for the President of the Security Council United Nations, New York.
3. Bošković, G. (2005), *Pranje novca*, Beosing, Beograd.
4. Bošković, G.; Mijalković, S. (2006), Značaj oduzimanja nezakonito stečene imovinske koristi za suzbijanje organizovanog kriminaliteta, *Pravna riječ – časopis za pravnu teoriju i praksu*, broj 7, Udruženje pravnika Republike Srpske, Banja Luka.
5. Williams, P. (1998), *Transnational Criminal Organizations and International Security*, *World Security – Challenges for a New Century* (eds. Klare, M. T.; Chandrani, Y.), St. Martin's Press, New York.
6. Giraldo, J.; Trinkunas, H. (2007), *Terrorism Financing and State Responses: A Comparative Perspective*, Stanford University Press, Palo Alto, CA.
7. Financial Action Task Force (2004), *The Financial War on Terrorism*, Paris.
8. Financial Action Task Force (1996), *The Forty Recommendations of Financial Action Task Force on Money Laundering*, Paris.
9. Marković, S. (2002), *Moćniji od CIA*, Institut za geopolitičke studije, Beograd.
10. Mijalković, S. (2008), Dihotomija organizovanog kriminala i terorizma iz ugla nacionalne bezbednosti, *Revija za bezbednost*, broj 12, Centar za bezbednosne studije, Beograd.
11. Mijalković, S.; Đinović, R. (2008), Simbioza organizovanog kriminala, terorizma i politike na Kosovu i Metohiji kao izazov i pretnja nacionalnoj i regionalnoj bezbednosti, *Kosmet – Gordijev čvor*, Institut za uporedno pravo, Beograd.
12. Mijalković, S. (2009), *Nacionalna bezbednost*, Kriminalističko-policijska akademija, Beograd.
13. Reuter, P.; Truman, E. (2004), *Chasing Dirty Money: The Fight Against Money Laundering*, Institute for International Economics, Washington.

14. Hopton, D. (2004), *Money Laundering: A Concise Guide for All Business*, Glower, London.
15. Pieth, M. (2002), *Financing Terrorism*, Kluwer Academic Publishers, Netherlands.
16. Simić, D. R. (2002), *Nauka o bezbednosti – savremeni pristupi bezbednosti*, Službeni list SRJ i Fakultet političkih nauka, Beograd.
17. Schott, P. A. (2006), *Reference Guide to Anti-Money Laundering and Combating the Financing of Terrorism*, World Bank, Washington.
18. Tanzi, V. (1996), *Money laundering and International Finance System*, MMF Paper, No. 55, Washington.
19. Hough, P. (2004), *Understanding Global Security*, Routledge, London–New York.

Associate professor Saša Mijalković, PhD,
Academy of Criminalistic and Police Studies
Belgrade, Serbia

Assistant professor Goran Bošković, PhD,
Academy of Criminalistic and Police Studies
Belgrade, Serbia

Associate professor Željko Nikač, PhD,
Academy of Criminalistic and Police Studies
Belgrade, Serbia

INTERNATIONAL LAW EFFORT TO COMBAT MONEY LAUNDERING AND TERRORISM FINANCING

Terrorist financing their activities uses legal (sponsored terrorism) and illegal money (criminal activity). This dichotomy make dilemma about capability of states to use measurement in combat terrorism financing. Most of legal definition connect money laundering with criminal profit, but in case of terrorism financing aim of this activity is no financial then political. Methods of money laundering are identical with cases of financing terrorism. This paper point to significance of creating unique measurements for combat money laundering and terrorism financing in international level which is very important for blocking financial capability of terrorist organizations.

Key words: *money laundering, terrorism, terrorism financing, organized crime, national security.*